

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 282/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetího (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej Kanisová & Kanis Advokátska kancelária s. r. o., Ďumbierska 3F, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 17P/65/2020 a Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 23CoP/51/2022 a sp. zn. 23CoP/31/2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach označených v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka žiada o priznanie finančného zadosťučinenia v celkovej výške 30 000 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala 15. decembra 2020 návrh na začatie konania vo veci zmeny úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým synom – [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], ktorá bola určená rozsudkom okresného súdu č. k. 40P/5/2019-280 z 13. marca 2020 právoplatným 30. marca 2020, ktorým bolo rozvedené manželstvo rodičov maloletých detí a schválená rodičovská dohoda. Konanie bolo vedené na okresnom súde pod sp. zn. 17P/65/2020. Sťažovateľka svoj návrh odôvodnila neprijateľným správaním otca – nerešpektovaním rozhodnutia súdu, iných autorít či odborníkov, rodičovských práv sťažovateľky a „pokračujúcim štváním maloletých detí“ proti sťažovateľke. Okresný súd rozhodol o úprave styku rozsudkom č. k.

17P/65/2020-166 z 24. novembra 2021. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka, ako aj otec maloletých odvolanie. Krajský súd rozsudkom č. k. 23CoP/51/2022-331 z 31. októbra 2022 rozhodol, že rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I o úprave styku matky s maloletými deťmi zmenil (I), rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II o zmene rozsudku okresného súdu č. k. 40P/5/2019-280 z 13. marca 2020 a III v časti rodičovskej dohody týkajúcej sa úpravy styku s maloletými deťmi a V o zamietnutí návrhu sťažovateľky vo zvyšnej časti potvrdil (II), odvolanie sťažovateľky proti výroku IV rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu otca na pribratie subjektu Rady pre práva dieťaťa – SR, Spartakovská 3, Trnava, do konania odmietol (III) a nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie a odvolacieho konania účastníkom nepriznal (IV). Proti rozsudku krajského súdu z 31. októbra 2022 podala sťažovateľka dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 2CdoR/2/2023 z 30. marca 2023, ktorým rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Po vrátení veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie vydal krajský súd 4. októbra 2023 rozsudok č. k. 23CoP/31/2023-456, ktorým rozhodol tak, že (I) zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I o úprave styku sťažovateľky s maloletými deťmi, (II) rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II a V potvrdil, (III) odvolanie sťažovateľky proti výroku IV rozsudku súdu prvej inštancie odmietol a (IV) žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania nepriznal. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť 9. novembra 2023.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Proti postupu okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta neoprávnený zásah do jej základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy primárne na základe dlhodobej a neefektívnej činnosti a postupov okresného súdu a krajského súdu. Argumentuje, že súdy mali niekoľko rokov (už v priebehu konania o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom vedeného pod sp. zn. 40P/5/2019, pozn.) k dispozícii informáciu o negatívnom ovplyvňovaní maloletých detí vo vzťahu k sťažovateľke zo strany ich otca, pričom však táto situácia nebola žiadnym efektívnym a primeraným spôsobom riešená s ohľadom na základné práva sťažovateľky a maloletých detí. Súdy v prípade sťažovateľky dlhodobo akceptovali neprípustný stav, ktorý sa aj na základe postupov a rozhodovania súdov časom stále viac vyhrocoval. Súdy síce nariaďovali vo vzťahu k rodine výchovné opatrenia, ktoré mali slúžiť na zlepšenie rodinnej situácie, avšak následne už neprihliadali na ich nefunkčnosť. Podotkla, že v konaní sp. zn. 40P/5/2019 akceptovala rodičovskú dohodu o úprave svojho styku s maloletými deťmi s tým, že otec upustí od negatívneho ovplyvňovania detí a bude plne súčinný na zlepšení ich vzťahu so sťažovateľkou, čím sa malo zabezpečiť aj rozširovanie ich styku a náprava rodinných vzťahov, k čomu však nedošlo. Napriek tomu, že súdy o tom mali vedomosť, uvedený stav rešpektovali a vyhodnotili ho ako súladný s názorom maloletých detí napriek preukázanému dôvodu tohto nastavenia detí. V dôsledku neefektívneho postupu okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní preto došlo ku dňu podania ústavnej sťažnosti už k podstatnému zhoršeniu postavenia sťažovateľky ako matky maloletých detí, keďže napriek vedomosti súdov o príčinách rozvráteného vzťahu maloletých detí k sťažovateľke, o neefektívite nariadených výchovných opatrení a prebiehajúcim konaní o výkon súdneho rozhodnutia, v rámci ktorého taktiež nedošlo k obnove riadneho kontaktu

sťažovateľky s maloletými deťmi, súdy rezignovali na vzniknutú situáciu, a tak v rozpore s právami sťažovateľky a najlepším záujmom maloletých detí tento stav v konečnom dôsledku rešpektovali. Súdy nijakým spôsobom neprispeli k vytvoreniu priestoru na ďalšie budovanie a upevnenie vzájomného vzťahu detí so sťažovateľkou, a to napriek tomu, že je dlhodobo odopierané ich právo na starostlivosť sťažovateľky, resp. riadny kontakt s ňou. Uvedeným postupom súdov bolo postavenie sťažovateľky výrazne zmenené k horšiemu, keď plynutím času dochádzalo k ešte väčšiemu ochladzovaniu vytvorených citových väzieb a nežiaducemu oslabeniu vzťahov medzi sťažovateľkou a maloletými deťmi. V tomto kontexte sťažovateľka namieta aj porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva sťažovateľky na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v konaní o návrhu sťažovateľky na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

5. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

6. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu alebo iného štátneho orgánu. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade všeobecnými súdmi) ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). To znamená, že ústavný súd pri skúmaní porušenia označeného práva zohľadňuje aj to, či u sťažovateľa objektívne ide o odstránenie stavu právnej neistoty v jeho veci, pretože len v takom prípade možno uvažovať o jeho porušení (IV. ÚS 226/04, IV. ÚS 202/2010). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa

čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 6/03). Tento právny názor ústavného súdu akceptuje vo svojej judikatúre aj ESLP (rozsudok ESLP z 3. 3. 2009 vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 16970/05).

7. V súvislosti s uvedeným ústavný súd opakovane judikoval, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je v prípadoch, keď sa ňou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

8. Ako z obsahu samotnej ústavnej sťažnosti vyplýva, napadnuté konanie vedené na okresnom súde spolu s odvolacím konaním vedeným na krajskom súde boli právoplatne skončené vydaním rozsudku krajského súdu č. k. 23CoP/31/2023-456 zo 4. októbra 2023, ktorým bol v časti zmenený a v časti potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 17P/65/2020-166 z 24. novembra 2021 a ktorým bolo odvolanie sťažovateľky v časti odmietnuté. Rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 9. novembra 2023.

9. Ústavná sťažnosť namietajúca postup okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní bola ústavnému súdu doručená 8. januára 2024, teda zjavne po právoplatnom skončení napadnutého konania. Z uvedeného zistenia vyplýva, že v čase podania ústavnej sťažnosti sťažovateľkou bola jej právna neistota už nepochybne odstránená. Toto konštatovanie je súladné s konštantnou a jednoznačnou judikatúrou ústavného súdu, v zmysle ktorej opodstatnená je ústavná sťažnosť na prietahy v konaní pred súdom adresovaná ústavnému súdu len potiaľ, pokiaľ sťažovateľ nedisponuje právoplatným a doručeným rozhodnutím vzídeným z konania, ktorého sa namietané prietahy týkajú (z novších rozhodnutí pozri II. ÚS 188/2020, IV. ÚS 294/2021, I. ÚS 143/2022, III. ÚS 162/2023). Ústavný súd nemá dôvod sa od tejto rokmi potvrdzovanej judikatúry ústavného súdu odkloniť.

10. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou domáha ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v čase, keď v napadnutom konaní pred okresným súdom a krajským súdom namietané porušenie označených práv už netrvalo, a teda bola odstránená jej právna neistota a tento prostriedok nápravy vo vzťahu k napadnutému konaniu okresného súdu a krajského súdu nebol objektívne spôsobilý splniť svoj účel. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky namietajúcu porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy:

11. Nedostatočná rýchlosť postupu štátnych orgánov v konaní o úprave práv a povinností k deťom, najmä však čo sa týka otázky zverenia do starostlivosti a úpravy styku rodičov k deťom, môže okrem vyslovenia porušenia práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vyústiť aj do porušenia práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života (rozhodnutia ESLP Bergmann

proti Českej republike z 27. 10. 2011, § 62, Koudelka proti Českej republike z 20. 7. 2006, § 68, Voleský proti Českej republike z 29. 6. 2004, § 107 a pod.).

12. Nesplnenie pozitívneho záväzku štátu a jeho orgánov (aj všeobecných súdov) zabezpečiť účinnú ochranu práv a slobôd jednotlivcov v primeranej lehote možno považovať za neoprávnený zásah do rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy vtedy, ak je nepochybné, že v dôsledku nedostatku existencie meritórneho rozhodnutia, ktorým by boli upravené práva a povinnosti rodiča k maloletému, sa zhoršuje postavenie dotknutého rodiča v tom zmysle, že rozvíjanie, resp. obnova vzťahu dotknutého rodiča s jeho dieťaťom je v súvislosti s uplynulým časom podstatne sťažená (II. ÚS 406/2020).

13. V tomto prípade sťažovateľka odvodzuje porušenie označeného práva hmotného charakteru od porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, čím malo následne dôjsť k obmedzeniu realizácie starostlivosti a výchovy o maloletých synov sťažovateľky zverených do starostlivosti otca, čo vyústilo do zhoršenia ich vzájomného vzťahu.

14. Vychádzajúc z okolností tejto veci, vzhľadom na prijatý záver, že k porušeniu procesných práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní nedošlo, ústavnému súdu nezostávalo iné ako odmietnuť ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde aj v tejto časti požadujúcej vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 19 ods. 2 ústavy.

15. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľky v nej uplatnených.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Peter Molnár
predseda senátu